

2.7. KÜLFÖLDI DOLGOZÓK A MAGYARORSZÁGI MUNKAERŐPIACON

BODOR KRISZTOFER & CZIRFUSZ MÁRTON

Bevezetés

Az utóbbi években a közbeszédben és a kutatásokban egyre nagyobb figyelem irányult a külföldi dolgozókra, elsősorban országos trendek és helyi esettanulmányok alapján, míg az országon belüli területi egyenlőtlenségek kevésbé kaptak hangsúlyt. Ebben az alfejezetben a Magyarországon dolgozó harmadik országbeli állampolgárok munkaerőpiaci helyzetét vizsgáljuk, a területi különbségekre összpontosítva. Néhány alapvető adatbázis alapján bemutatjuk a külföldi dolgozók szegmentált térségi munkaerőpiaci jelenlétét.

Az elemzés elsősorban a Központi Statisztikai Hivatal adataira épül. A továbbiakban a munkavállalási céllal Magyarországon tartózkodó külföldiek szinonimájaként a vándormunkás kifejezést is használjuk. A vándormunkás szociológiai kategória, amely kevésbé stigmatizálja az otthonától távol megélhetést kereső dolgozókat, mint a migráns vagy a vendégmunkás kifejezések, valamint tükrözi a munkaerő-vándorlás dinamikus jellegét (Bodor, 2024).

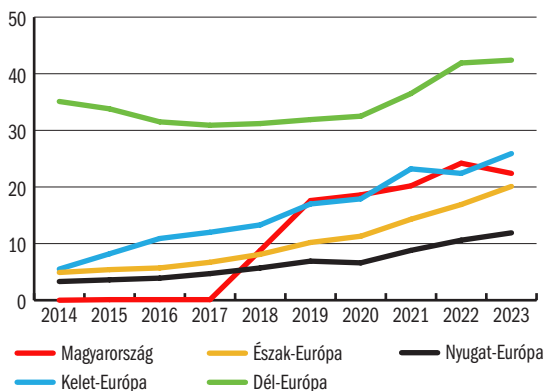
Európai helyzet

A vándormunkások magyarországi jelenléte az elmúlt években nem számít kiugrónak európai viszonylatban. Az Eurostat (2024) állományi adatai szerint 2023-ban mintegy 5,19 millió munkavállalási célú tartózkodási engedély volt érvényben az Európai Unió tagállamaiban. Az engedélyek száma az elmúlt tíz évben folyamatosan emelkedett, különösen 2020 és 2023 között. Régiós bontásban¹ 2023-ban Dél-Európa állt az élen 2,6 millió engedéllyel, amelyből Olaszország emelkedett ki, feltehetően a turizmushoz köthető munkaerőigény miatt. Nyugat-Európában 1,15 millió engedélyt adtak ki, főként Németországban és Franciaországban.

Kelet-Európa a harmadik helyen szerepelt 1,06 millióval; itt Magyarország közel 107 ezer engedéllyel az ukrán menekültek befogadásában is jelentős szerepet vállaló Lengyelország és Csehország után következett. Észak-Európa zárta a sort valamivel több mint 404 ezer engedéllyel, amely országcsoporthoz Litvánia volt az élen 2023-ban. Ezek az adatok mindazokat tartalmazzák, akiknek külföldi állampolgárként engedélyre van szükségük a munkavállaláshoz (azaz például az Európai Unión belül vándorlókat vagy a jelenleg engedély nélkül is foglalkoztatható ukrán állampolgárokat nem).

A kiadott engedélyek száma mellett érdemes az ezer foglalkoztatottra vetített arányszámokat is megvizsgálni (2.7.1. ábra). Magyarország az elmúlt években felzárkózott a kelet-európai országok átlagához, és meghaladja a nyugat-európai és az észak-európai országok átlagértékeit. Ezek az adatok alátámasztják, hogy a vizsgált időszakban Magyarország intenzív befogadó országgá vált a munkavállalási célú vándorlásban (Eurostat, 2024, 2025).

2.7.1. ábra: Érvényes munkavállalási célú tartózkodási engedélyek 1000 foglalkoztatottra vetítve, 2014–2023

Forrás: Eurostat (2024, 2025).

Az engedélyszámok abszolút száma és fajlagos értéke mellett a munkaképes korú népességén belül a külföldi

¹ A régiós bontás az ILO országcsoportjai alapján történt. Lásd ILO.

di állampolgárok aránya is megfelelően jelzi a külföldiek munkaerőpiaci jelenlétét. A külföldi állampolgárok köre tágabb, mint a tartózkodási engedéllyel munkavállalási céllal tartózkodók. A külföldi állampolgárok összessége és népességen belüli aránya azért fontos mutató, mert közvetlenül mutatja a munkaerő-kínálat összetételét, valamint utal a munkaerőpiacon az integrációs és szabályozási kihívásokra. Az ILO (2025) International Labour Migration Statistics (ILMS) adatai szerint 2024-ben Magyarországon nagyjából 9 külföldi jutott ezer munkaképes korúra, ami 2014-hez képest majdnem kétszeres növekedést jelent. Ez az érték a régióból magasabb, mint például Romániáé (2 ezrelék), de jelentősen alacsonyabb például Lengyelországnál (16 ezrelék).

A külföldi munkavállalók aránya a munkaképes korú népességen belül Európában régióként jelentősen eltér, tükrözve az egyes térségek eltérő munkaerőpiaci igényeit, bevándorlási trendjeit és szabályozását. Például Portugáliában (49 ezrelék) a mezőgazdasági, vendéglátási és gondozási szektorokban, míg Görögországban (32 ezrelék) a mezőgazdaság, építőipar és turizmus területén van jelentős igény az alacsonyabb képzettségű külföldi munkaerőre. Ezzel szemben Nyugat-Európában és Észak-Európában a magas képzettséget igénylő munkakörökben is jelentős a külföldiek aránya. Olyan országok, mint Németország (146 ezrelék), új bevándorlási törvényekkel könnyítik meg a szakképzett munkaerő beáramlását, Hollandia (60 ezrelék) pedig célzott programokkal vonzza az infotechnológiai és egészségügyi szakembereket, még ha általános migrációs politikája szigorú is (Knoll, 2024). A magasabb létszám és a szabályozott munkapiacokon való jelenlét a statisztikai számbavételt is pontosabbá teszi: az ILO hivatkozott adatai a munkaerő-felmérésből származnak, amely nem feltétlenül méri fel az összes, országban tartózkodó külföldi állampolgárságú személyt (erről lásd később).

Magyarország a migrációs és munkaközvetítői hálózatok kiépülése, valamint a jogszabályi változások hatására egyre inkább előtérbe került mint európai

célország. Az ország 2023-ban a Magyarországon dolgozó, különböző harmadik országbeli állampolgárok körében az európai célországok rangsorában összességében a hetedik helyen állt a munkacélú tartózkodási engedélyek száma alapján (Eurostat, 2024, Bodor, 2024). Leginkább Olaszországgal, Lengyelországgal, Németországgal és Csehországgal versenyez az Európai Unión kívüli vándormunkásokért. Állampolgárságra bontva, az ukrán munkások főként Lengyelországban, Olaszországban, Csehországban és Szlovákiában helyezkedtek el. A Fülöp-szigetetről érkezők körében Olaszország, Málta, Magyarország, Németország és Lengyelország voltak a fő célországok. A vietnámi munkavállalók esetében pedig Magyarország állt az első helyen, amelyet Németország, Lengyelország és Szlovákia követett (Eurostat, 2024). Terepi tapasztalataink és szakértői interjúk megerősítik ezeket az vándorlási trendeket. A célország megválasztását leginkább a jövedelmi lehetőségek, a munkakörülmények és a meglévő diaszpórák jelenléte befolyásolja, amelyek képesek mérsékelni a migrációval járó kockázatokat (Bodor, 2024). Ebből a szempontból Magyarország az elmúlt években gyorsan vált új célországgá bizonyos küldő országok körében. Ugyanakkor a magyarországi munkavállalás előnyeiről és hátrányairól szóló információk bővülésével a vándormunkások migrációs mintázatai gyorsan változhatnak.

Adatforrások

A Magyarországon dolgozó külföldi állampolgárok kutatásakor a munkagazdaságtanban és a munkaszociológiában használt adatforrások nagyon korlátozottan vagy egyáltalán nem használhatók – főleg, ha területi bontású adatokra van szükségünk. Például a KSH Munkaerő-felmérés csak a magánháztartásokra terjed ki, így a munkásszállókban élő hazai és külföldi állampolgárságú személyeket nem veszik figyelembe a mintavétel során; a relatíve kisszámú külföldi állampolgárságú munkavállalókból kevesen kerülnek a mintába ahhoz, hogy összetételükről érvényes állításokat lehessen tenni; illetve a munkaerő-felmérés területi elemzésekre is csak korlátozott

tan alkalmas. A vándormunkások belső társadalmi differenciáltságát területi elemzésekben így leginkább az adminisztratív forrásokból épített adatbázisok alapján lehet adatalapon megismerni.

Az Európai Unió kívüli állampolgárságú, munkavállalási célból Magyarországon tartózkodó személyekről az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság (OIF) rendelkezik teljes körű adatokkal. A tartózkodási engedély iránti kérelem benyújtásakor a munkavállaló és a munkakör adatai mellett a munkáltató székhelyét, a munkavégzés helyeit és a munkavállaló magyarországi szálláshelyének címét is szükséges megadni, utóbbiból területi elemzések is készíthetők. Az adatokat az OIF-től a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) is átveszi, az így feldolgozott adatokat használjuk a vándormunkások lakóhelyére vonatkozóan, amelyek egy 2024. szeptemberi egyedi adatkérésből származnak.

Az alkalmazásban állókról a Központi Statisztikai Hivatalnál az intézményi munkaügyi-statisztikai rendszerben is részletes adatok állnak rendelkezésre (Kadlecik–Váradi, 2021), amelyekből az alkalmazásban állók állampolgárságát is ismerjük, így a vándormunkások helyzetéről részletes állományi adatokkal rendelkezünk. Az alkalmazotti kör szűkebb, mint a kereső tevékenységet végzők összessége, mert az alkalmazásban állók a legalább 60 órát munkaviszonyban dolgozókat tartalmazzák, de például az egyéni vállalkozókat nem.

Az adminisztratív forrásokból származó adatok is csak korlátozottan alkalmasak arra, hogy feltárjuk a vándormunkások munkaerőpiaci helyzetét ágazati és területi szempontból. Ágazati szempontból korlátot jelent, hogy a munkaerő-kölcsönzők által foglalkoztatott vándormunkásokat (a vándormunkások közel harmada) a munkaerőpiaci szolgáltatás ágazatban veszik számba, nem pedig abban a szektorban, ahol kölcsönzött dolgozóként ténylegesen munkát végeznek. Területi szempontból pedig korlát, hogy

az OIF-től átvett KSH-adatokból a vándormunkások első bejelentett szálláshelyeit ismerjük. Amennyiben szálláshelyet váltanak – ami interjúk tapasztalataink alapján sűrűn előfordul –, az nem tükröződik az állományi adatokban. Tehát például egy kölcsönző által alkalmazott, munkásszállón élő vándormunkás esetében a munkáltató székhelye és az első szálláshely címe gyorsan idejélt múlt információvá válhat.

A vándormunkások számának és összetételének átalakulása az elmúlt években

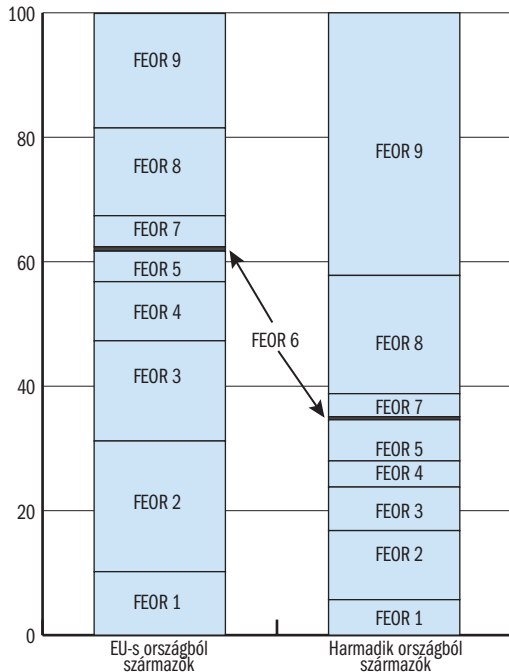
2025 januárjában a Magyarországon tartózkodó több mint 255 ezer külföldi állampolgár mintegy kétötöde rendelkezett munkavállalási célú tartózkodási engedéllyel.² Miközben az Európai Unióból származó dolgozók száma az elmúlt öt-hat évben fokozatosan csökkent, addig a harmadik országbeli munkavállalók száma 2019 és 2024 között csaknem megduplázódott (KSH, 2024a).

A 2024. őszi, egyedi KSH-adatkérés alapján (KSH, 2024a) a Magyarországon dolgozó mintegy 78 ezer harmadik országbeli, alkalmazásban álló vándormunkás több mint 60 százaléka alacsony hozzáadott értékű, szakképzettséget nem igénylő foglalkozásokban helyezkedett el (2.7.2. ábra), miközben 63–65 százalékuk férfi volt (2.7.3. ábra). Jellemzően olyan álláshelyeket töltöttek be, amelyek a hazai munkavállalók számára kevésbé vonzóak. Állampolgárság szerint ezekben a foglalkozási csoportokban is elsősorban ukrán, vietnámi és Fülöp-szigeteki munkavállalók emelkednek ki a harmadik országbeli vándormunkások között. A felsőfokú végzettséget igénylő munkakörökben (FEOR 2), valamint az egyéb felső- és középfokú végzettséget igénylő foglalkozásokban (FEOR 3) jelentősen kisebb számban dolgoznak a harmadik országbeliek. Az előbbiben leginkább orosz, ukrán, indiai és kínai állampolgárok dolgoztak, 64 százalékban férfiak. Az utóbbi csoportban főként thai, kínai és ukrán munkavállalók voltak jelen, kiegyenlített nemi arány mellett. Említést érdemel még a kis részarányt képviselő kereskedelmi foglalkozások (FEOR 5) csoport-

² KSH, 22.1.1.25. A Magyarországon tartózkodó külföldi állampolgárok a tartózkodás célja szerint, január 1.

ja, ahol többségében kínai és vietnámi állampolgárok dolgoztak, több mint fele arányban férfiak.

2.7.2. ábra: A Magyarországon alkalmazásban álló külföldiek megoszlása foglalkozási csoportok szerint, 2024 harmadik negyedév (százalék)

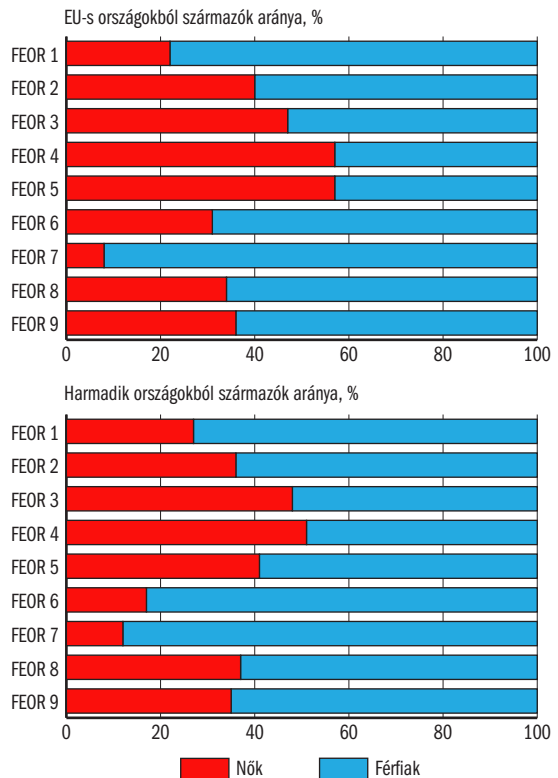

FEOR 1: Gazdasági, igazgatási, érdek-képviselési vezetők, törvényhozók.
 FEOR 2: Felsőfokú képzettség önálló alkalmazását igénylő foglalkozások.
 FEOR 3: Egyéb felsőfokú vagy középfokú képzettséget igénylő foglalkozások.
 FEOR 4: Irodai és ügyviteli (ügyfélkapcsolati) foglalkozások.
 FEOR 5: Kereskedelmi és szolgáltatási foglalkozások.
 FEOR 6: Mezőgazdasági és erdőgazdálkodási foglalkozások.
 FEOR 7: Ipari és építőipari foglalkozások.
 FEOR 8: Gépezetők, összeszerelők, járművezetők.
 FEOR 9: Szakképzettséget nem igénylő (egyszerű) foglalkozások.
 Forrás: KSH, egyedi adatkérés alapján.

Az Európai Unióból érkező, mintegy 22 ezer munkavállaló körében a magasabb végzettséget igénylő munkakörök domináltak, és a férfiak aránya hasonlóan magas volt, mint a nem Európai Unióból érkező dolgozók között. Az EU-állampolgárok esetében a vezetői (FEOR 1), felsőfokú (FEOR 2) és egyéb

közép- vagy felsőfokú (FEOR 3) kategóriák együtt kicsivel több mint 47 százalékot tettek ki, a férfiak aránya pedig 53 százalék és 78 százalék között mozgott az egyes foglalkozási csoportokban. Az alacsonyabb képzettséget igénylő kategóriák (FEOR 8–9) együttesen 32,5 százalékot képviseltek, ahol a férfiak aránya kétharmados volt.

2.7.3. ábra: A Magyarországon alkalmazásban álló külföldiek nemi megoszlása, foglalkozási csoportok szerint, 2024 harmadik negyedév (százalék)

Forrás: KSH, egyedi adatkérés alapján.

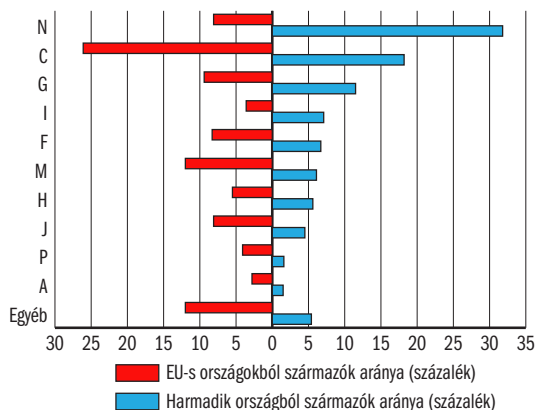
Nemzetgazdasági ágak szerint 2024 harmadik negyedévében a vándormunkás alkalmazottak legnagyobb része a feldolgozóiparban dolgozott: a 22 ezer fős európai uniós munkavállalók 26 százaléka, a 78 ezer fős harmadik országbelieknek pedig körülbelül az ötöde (2.7.4. ábra). A statisztikailag az adminisztratív tevékenységek (TEÁORN) nemzetgazdasági ágban megjelenő kölcsönzött dolgozók többsége

– interjú tapasztalataink alapján – szintén a feldolgozóiparban dolgozik. A harmadik országbeliek esetében a kereskedelem (G – 11,5 százalék), a vendéglátás (I – 7 százalék) és az építőipar (F – 6,7 százalék) is fontos foglalkoztatási területnek számított. A feldolgozóiparon belül főként az élelmiszeripar (C10), a járműgyártás (C29), a fémfeldolgozás (C25), a villamos berendezések gyártása (C27) és az elektronikai termékek előállítása (C26) volt meghatározó a 14 ezer fős Európai Unión kívüli állampolgárok között, ahol főként ukrán, Fülöp-szigeteki, vietnámi, kirgiz, indonéz és szerb munkavállalók dolgoztak (2.7.5. ábra). Ezzel szemben a kevesebb mint hatezer európai uniós állampolgárnál kiemelkedett a tradicionálisan európai működőtőke által dominált járműgyártás (C29). Az európai uniós munkavállalók emellett nagyobb arányban voltak jelen a szakmai-tudományos szolgáltatásokban (M – 12 százalék), a kereskedelemben (G – 9 százalék), az építőiparban (F – 8 százalék) és az információs ágazatokban (J – 8 százalék) (KSH, 2024b). Vagyis a magasabb hozzáadott értékű foglalkozásokban és ágazatokban jellemzőbb az európai uniós állampolgárok jelenléte.

2024-ben az ukrán és Fülöp-szigeteki munkások alkották a harmadik országbeliek többségét és a gyártósorok fő munkaeréjét. Az ukránok száma 2019 és 2022 között folyamatosan nőtt, majd csökkenni kezdett. A csökkenés oka többek között az orosz–ukrán totális háború következtében könnyebbé váló Európai Unió belüli munkavállalás, a családtagok megjelenésével együtt járó növekvő megélhetési költségek, a zsúfolt munkásszállások, valamint az erős kapcsolati háló, amely megkönnyítette Magyarország vagy a munkahely elhagyását. A magasabb lemorzsolódási arány mellett a munkáltatói intolerancia szintén hozzájárult a visszaeséshez. Az ukránok helyét 2020 és 2024 között fokozatosan a Fülöp-szigeteki dolgozók vették át, köszönhetően a kiépülő toborzási intézményeknek és gyakorlatoknak. Ez a trend azonban 2024-ben megtört. A feldolgozóipar megtorpanásával a cégek leállították vagy csökkentették a külföldiek toborzását, nem hosszabbították meg a szerződése-

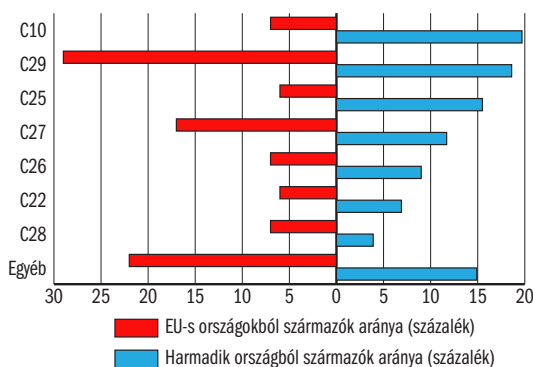
ket, és tömegesen építették le a kölcsönzött, főként vándormunkás-állományt (Bodor, 2024).

2.7.4. ábra: A Magyarországon alkalmazásban álló külföldiek megoszlása TEÁOR-08 besorolású nemzetgazdasági ágak szerint, 2024 harmadik negyedév (százalék)

N: Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység; C: Feldolgozóipar; G: Kereskedelem, gépjárműjavítás; I: Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás; F: Építőipar; M: Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység; H: Szállítás, raktározás; J: Információ, kommunikáció; P: Oktatás; A: Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat.
Forrás: KSH, egyedi adatkérés alapján.

2.7.5. ábra: A Magyarországon alkalmazásban álló külföldiek megoszlása a TEÁOR-08 besorolás szerinti feldolgozóiparban (C), 2024 harmadik negyedév (százalék)

C10: Élelmiszergyártás; C29: Közúti jármű gyártása; C25: Fémfeldolgozási termék gyártása; C27: Villamos berendezés gyártása; C26: Számítógép, elektronikai, optikai termék gyártása; C22: Gumi-, műanyag termék gyártása; C28: Gép, gépi berendezés gyártása.
Forrás: KSH, egyedi adatkérés alapján.

A vándormunkások jelenlétére a munkavállalási és idegenrendészeti szabályozások is erőteljesen hatottak. 2013-tól a 445/2013. (XI. 28.) kormányrendelet³ életbelépésével a harmadik országbeli dolgozókat munkaerőpiaci szempontból engedélyeztetni kell. 2017-től pedig meghatározott hiányszakmákban könnyítették a szomszédos harmadik országbeliek felvételét, illetve lehetővé tették az összevont engedélyeztetést a feldolgozóipari igények kielégítésére. A 226/2022. (VI. 28.) kormányrendelet⁴ megszabta a minősített munkaerő-kölcsönzők és kedvezményezett foglalkoztatók körét, akik kizárólagosan alkalmazhatják az adminisztratív egyszerűsítéseket és foglalkoztathatják a meghatározott,⁵ az Európai Unió kívüli állampolgárokat. 2024–2025-től tovább szigorodott a rendszer: az úgynevezett „új vendégmunkástörvény”⁶ átalakította a tartózkodási engedélyek kategóriáit, és kizárta a családegyesítés lehetőségét. Az 51/2024. NGM-rendelet⁷ és a 450/2024. kormányrendelet⁸ pedig korlátozta a kiadható engedélyek számát és a küldő országok körét. Mindezek együtt pedig a rendészeti szempontokat is erősítették a munkavállalás engedélyeztetésekor. A szabályozási trend tehát egyértelműen a szigorítás felé mutat, ami mind a munkások, mind a foglalkoztatók számára nehézségeket okozott (Bodor, 2024). A feldolgozóipari megtorpanás következtében a tanulmány írásakor nem érzékelhető erős munkaerőpiaci nyomás a szigorú szabályozás lazítására.

A vándormunkások területi szegmentálódása

A vándormunkások ágazati és területi szempontból is fontos szerepet töltenek be a munkaerőpiaci réspecikokon. A vándormunkások területi és állampolgárság szerinti megoszlásáról szintén a 2024. évi, egyedi KSH-adatkérés adatait mutatjuk be, amely az enge-

délyezés során megadott első szálláshely vármegyéjéhez rendeli területileg a vándormunkásokat. Az így regisztrált állományi létszám 100,8 ezer fő volt, közülük 46,4 ezren Budapesten élnek, 9,5 ezren Pest megyében. Nagyobb Európai Unió kívüli külföldi közösségek találhatók még az iparosodott vármegyékben, így Komárom-Esztergomban (6,3 ezer fő), Győr-Moson-Sopronban (5,5 ezer fő) és Fejérben (4,4 ezer fő) (2.7.6. ábra). A harmadik országbeli vándormunkások a foglalkoztatottak 2,1 százalékát adták országosan (az OIF által munkavállalási tartózkodási engedéllyel rendelkezők számát a munkaerő-felmérés 15–74 év közötti foglalkoztatottjaihoz viszonyítva). Ennél az aránynál magasabb volt a jelenlétük Budapesten (5,0 százalék), Komárom-Esztergomban (4,1 százalék), Vasban és Győr-Moson-Sopronban (KSH, 2024c).

A legnagyobb közösségek egy része koncentráltan lakik az ország egyes megyéiben, mások viszont egyenletes vármegyék szerinti megoszlásban élnek (2.7.7. ábra). A vietnámi és orosz dolgozók rendkívül koncentráltan helyezkednek el az országban a Herfindahl–Hirschman-index értéke alapján, ezzel szemben a Fülöp-szigeteki és koszovói állampolgárok a foglalkoztatottak egészéhez hasonlóan szórt lakóhellyel rendelkeznek.

A koncentráltság okait a részletesebb megyei adatokból ismerhetjük meg. A vietnámi közösség háromnegyede Budapesten, egynegyede Pest megyében él, ezekben a területi egységekben ők adják a legnagyobb létszámú vándormunkás közösséget. Az orosz állampolgárok háromnegyede szintén Budapesten, további egynegyede pedig Tolna megyében összpontosul (utóbbi oka a Paksi Atomerőmű elhelyezkedése). A kínai jelenlét Budapest és Pest megye mellett Hajdú-Bihar megyében (utóbbiban a kínai beruházások miatt) számottevő, ezzel cáfolva azt a közkeletű vélekedést, hogy kínai állampolgárok az ország összes vármegyéjében nagyobb számban találhatók a szolgáltató szektor munkahelyein. A koreai köztársaságbeli állampolgárok a főváros mellett elsősorban a nagyobb, koreai érdekeltségű feldolgozóipari üzemek vármegyéiben

³ Lásd 445/2013. (XI. 28.) Korm. rendelet.

⁴ Lásd 226/2022. (VI. 28.) Korm. rendelet.

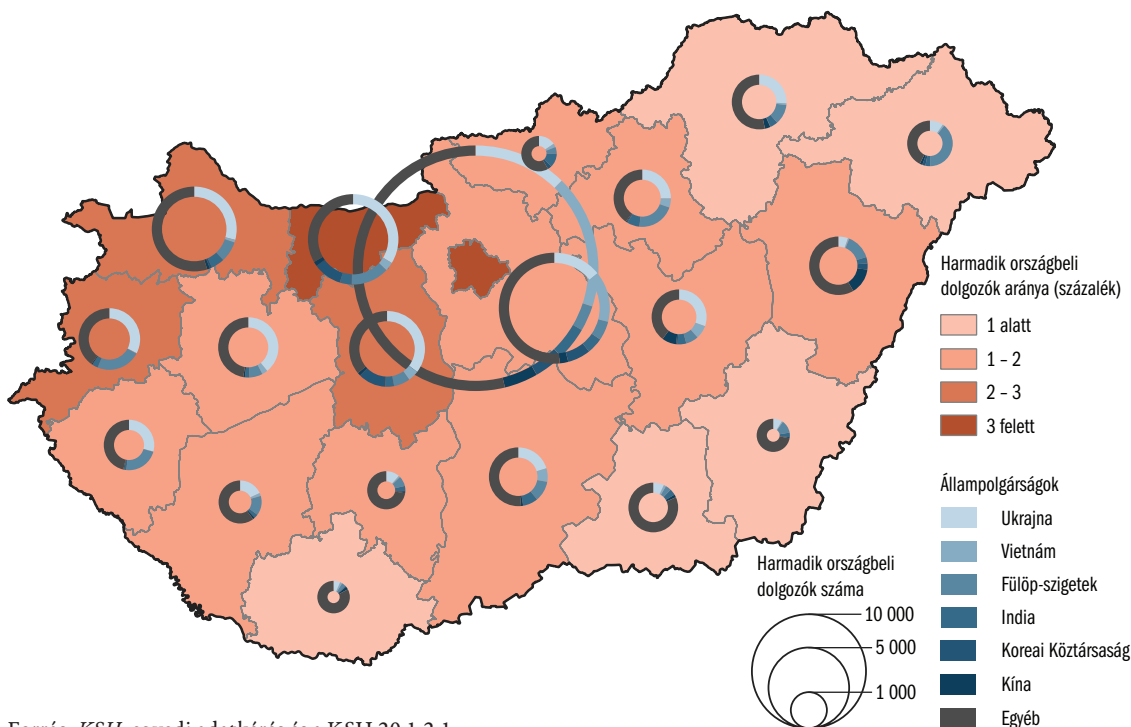
⁵ KKM-közlemény (HÉ 2022/42).

⁶ Lásd 2023. évi XC. törvény.

⁷ Lásd 51/2024. (XII. 23.) NGM rendelet.

⁸ Lásd 450/2024. (XII. 23.) Korm. rendelet.

2.7.6. ábra: A harmadik országbeli dolgozók vármegyei léptéken, 2024 harmadik negyedév

Forrás: KSH, egyedi adatkérés és a KSH 20.1.2.1.

A 15–74 éves népesség gazdasági aktivitása, vármegye és régió szerint című adattáblája alapján.

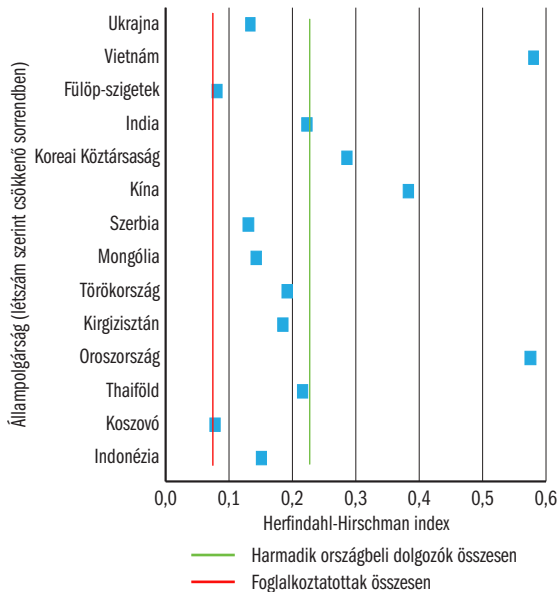
élnék (Pest: Samsung SDI, Komárom-Esztergom: SK On, Fejér: Hankook és SK On). Tizenegy vármegyében az ukrán állampolgárok adják a legnagyobb harmadik országbeli vándormunkás-közösséget. A török állampolgárok feltehetően a debreceni CATL gyár építése miatt váltak időlegesen a legnagyobb vándormunkás-közösséggé Hajdú-Bihar vármegyében, míg a határ közelsége miatt a szerbek a legnagyobb közösség Baranya és Csongrád-Csanád vármegyékben. A relatíve alacsony létszámok miatt azonban már néhány tíz vagy néhány száz új, azonos állampolgárságú külföldi dolgozó megjelenése is módosíthatja azt, hogy melyik a legnagyobb állampolgársági csoport az egyes vármegyékben.

A vármegyéken belül bizonyos nemzetiségi csoportok gyakran alkotnak etnikai enklávékat. Ezek térben koncentrált, többnyire összetartó bevándorló közösségek, saját gazdasági és társadalmi intézményekkel

és hálózatokkal. Magyarországon különösen az ázsiai közösségekkel kapcsolatban ismert ez a jelenség. Az etnikai közösségek kiszámítható kulturális, szociális és gazdasági környezetet biztosítanak tagjaiknak (*Portes–Manning*, 1986, *Portes*, 1995), az új információk, valamint gazdasági kapcsolatok révén elősegíthetik, hogy a tagok sikeresen érvényesüljenek a fogadó társadalomban (*Portes–Rumbaut*, 2014). Ugyanakkor társadalmi nyomások révén akár korlátozhatják is az egyéni cselekvést és lehetőségeket (*Portes–Sensenbrenner*, 1993).

Jelenleg Magyarországon nem minden külföldi munkavállalóra jellemző a közösségalkotás. Például a Fülöp-szigeteki dolgozók, akik az elmúlt években jelentek csak meg, két fő okból élnek elszórtan. Az egyik, hogy a tömeges munkaerő-kiutazásnak alapuló feldolgozóipari toborzás előtt túl kicsi számban voltak jelen az országban, hogy kialakuljon egy jól

2.7.7. ábra: Harmadik országbeli dolgozók vármegyei koncentráltága, 2024 harmadik negyedév

Forrás: KSH egyedi adatkérés és a KSH 20.1.2.1. A 15–74 éves népesség gazdasági aktivitása, vármegye és régió szerint című adattáblája alapján.

körülhatárolható, térben is koncentrálódó közösség. A másik ok maga a toborzás és elszállásolás gyakorlata, amely erősen függ a munkaerő-kölcsönzőktől, a munkáltatóktól, illetve az aktuális szabályozástól. Mivel az említett vándormunkás csoportok leginkább átmeneti munkaerőként jelennek meg Magyarországon, családgyejesítés vagy a hosszú távú letelepedés lehetősége nélkül, a letelepedésük földrajzi helyét leginkább a munkaerő-kereslet határozza meg. A harmadik országbeli feldolgozóipari dolgozókkal készült terepi tapasztalataink szerint egy-egy gyár dolgozóit jellemzően elszórtan szállásolják el az ipari létesítmények vonzáskörzetében, a munkásbuszok útvonalai mentén, a helyi lakáspiaci lehetőségektől függően vagy nagy kapacitású (jellemzően korábbi hotelből vagy hasonló intézményből átalakított) szállásokon, vagy kiskapacitású, többnyire bérelt magánlakásokban.

Hivatkozások

- BODOR KRISZTOFER (2024): [Külföldi munkavállalók Magyarországon](#). Tények és munkaerőpiaci kihívások. Friedrich-Ebert-Stiftung, Budapest.
- EUROSTAT (2024): [All valid permits by reason, length of validity and citizenship on 31 December of each year](#). Eurostat, Luxembourg.
- EUROSTAT (2025): [Employment and activity by sex and age – annual data](#). Eurostat, Luxembourg.
- ILO (2025): [Working-age population by sex, age and citizenship \(thousands\) – Annual](#). Korosztályok szűrve: Aggregate bands: Total. Ilostat Database. International Labour Organization, Genf.
- KADLECSIK ROLAND–VÁRADI RITA (2021): A Munkaerő-felmérés foglalkoztatotti adatának, valamint az intézményi statisztika létszámadatának összehasonlítása. Új Munkaügyi Szemle, 2. évf. 1.sz. 46–55. o.
- KNOLL, A. (2024): [Re-thinking approaches to labour migration? Potentials and gaps in EU member states' migration infrastructures](#). Migration Partnership Facility (MPF) Policy Brief. International Centre for Migration Policy Development (ICMPD), Bécs.
- KSH (2024a): Magyarországon alkalmazásban állók száma összesen (teljes vagy részmunkaidővel együtt), állampolgárság szerint, FEOR'08 szerint, nemek szerint, 2019–2024. Egyedi adatkérés alapján. KSH, Budapest.
- KSH (2024b): Magyarországon alkalmazásban állók száma összesen (teljes vagy részmunkaidővel együtt), állampolgárság szerint, TEÁOR'08 szerint, 2019–2024. Egyedi adatkérés alapján. KSH, Budapest.
- KSH (2024c): Magyarországon kereső tevékenység céljából tartózkodó külföldi állampolgárok bejelentett (OIF) szálláshelye, vármegyei szinten, állampolgárság szerint, 2024. Egyedi adatkérés alapján. KSH, Budapest.
- PORTES, A. (1995): *Economic Sociology and the Sociology of Immigration: A Conceptual Overview*. Megjelent: Portes, Alejandro (szerk.: *The Economic Sociology of Immigration: Essays on Networks, Ethnicity, and Entrepreneurship*. Russell Sage Foundation, 1–42. o.
- PORTES, A.–MANNING, R. D. (1986): *The Immigrant Enclave: Theory and Empirical Examples*. Megjelent: *Olzak, S.–Nagel, J.* (szerk.: *Competitive Ethnic Relations*. Academic Press, Orlando.
- PORTES, A.–RUMBAUT, R. G. (2014): *Immigrant America: A Portrait*. University of California Press.
- PORTES, A.–SENSENBRENNER, J. (1993): [Embeddedness and Immigration: Notes on the Social Determinants of Economic Action](#). *American Journal of Sociology*. Vol. 98. 1320–1350. o.